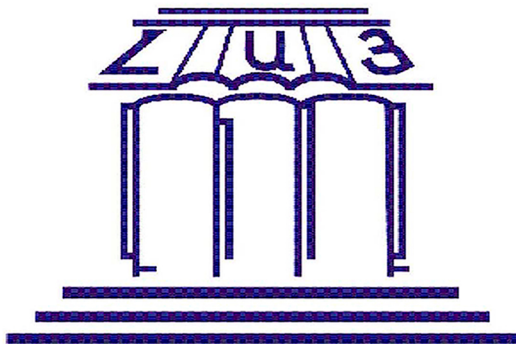

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3658

ՍՏԱԼԻՆ

С1926v297

ՏՐՈՑԿԻԶՄ

ԹԵ

ԼԵՆԻՆԻԶՄ

ИНСТИТУТ
ИСТОРИИ И
АРХЕОЛОГИИ
АКАДЕМИИ НАУК
СССР

3 K 33

У - 99

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ — № 192.
ՅԵՐԵՎԱՆ — 1924.

№ 486

3533
17-09

C 1926 N 297

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Պրոլետարներ բոլոր յեկեղնակի, Միացե՛ք

U
C 2252

ՍՏԱԼԻՆ

28 JUN 2005

20 NOV 2009

ՏՐՈՑԿԻՉԻ

ԹԵ

ԼԵՆԻՆԻՉԻ

(ձեռն' արտատպած համառոտական պրոֆմիտի. կենտրոնական ֆրակցիայի պրենումին, նոյեմբերի 19-ին)

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ИСТОРИКО-ПОЛИТИЧЕСКИХ
НАУК
Академии Наук
СССР

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ—№ 192.

Յերեվան — 1924.

5 AUG 2013

3658

ՏՐՈՑԿԻԶՄ ԹԵ ԼԵՆԻՆԻԶՄ

Ընկերներ. յես կսահմանափակվեմ մի քանի տառապելների մերկացումով, առատապելներ, վոր տարածում են ընկ. Տրոցկին և նրա համախոհները Հոկտեմբերյան ապստամբության մասին և ընկ. Տրոցկու՝ այդ ապստամբության մեջ ունեցած դերի, կուսակցության և Հոկտեմբերի նախապատրաստության մասին: Միաժամանակ կշռափեմ Տրոցկիզմը, վորպես առանձին իդեոլոգիա, վոր անհաշտելի և Լենինիզմի հետ, նաև կուսակցության անելիքները ընկ. Տրոցկու դրական վերջին յեղույթի առիթով:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀՈՒՐԵՐ ՏԵՎ ԱՌԱՍՏՊԵԼՆԵՐ

Ամենից առաջ Հոկտեմբերյան ապստամբության մասին: Կուսակցության անդամների շրջանում յեռանդուն սարածվում են լուրեր, վոր իբր թե Կենտկոմն ամբողջ կազմով դեմ և յեղել 1917 թ. հոկտեմբերի ապստամբության: Պատմում են, վոր հոկտեմբերի 10-ին, յերբ Կենտկոմը վորոշում և ընդունել ապստամբությանը կազմակերպելու, Կենտկոմի մեծամասնությունը սկզբում արտահայտվել և ապստամբության դեմ, բայց այդ մասնակ իբրև թե նիստի սենյակը ներս և ընկել մի բանվոր և ասել. «Դուք վորոշումն եք ընդունում ապստամբության դեմ, բայց յես ձեզ ասում

56466.66

Պետերբուրգի II տպարան Յերևանում

Տիրած 5,000

եմ,—հակառակ ամեն բանի, այնուամենայնիւ, ապրտամբությունը կլինի»։ Յեւ իբրեւ թե կենտկումը այս սպառնալիքից վախեցած՝ նորից դրել է ապստամբության հարցը և վճռել ապստամբություն կազմակերպել։ Սա հասարակ լուր չէ։ Այս մասին գրում է Ջոն Ռիդը իր «Տաս որ» գրքում։ Այս լուրերը պաշտպանվում են և ընկ։ Տրոցկու գրական վերջին յեղույթներով։ Հազիվ թե կարիք կա ապացուցելու, վոր այդ և նման արաբական հեքիաթները չեն համապատասխանում իրականության, վոր այդպիսի բան չի յեղել կենտկումի նիստին և չէր կարող լինել։ Մենք կարող եյինք ուշք չգարձնել այդ անհեթեթ լուրերին, սակայն նկատի ունենալով ընկ։ Տրոցկու վերջին յեղույթները, այդ առասպելներին ու չգարձնել չի կարելի։ Այդպիսի առասպելներով են այժմ աշխատում դաստիարակել յիւրիասարգությունը և, զժրախտաբար, այդ կողմից վորոշ հետևանքների հասել են արդեն։ Նկատի ունենալով այս՝ այդ անհեթեթ լուրերին յես պետք է հակադրեմ իսկական փաստեր։

Փ Ա Ս Տ Ե Ր

Վերցնում եմ կենտկումի 1917 թ. հոկտեմբեր 23-ի նիստի արձանագրությունը։ Ներկա են՝ Լենին, Ջինովև, Կամենև, Ստալին, Տրոցկի, Սվերդլով, Ուրիցկի, Ջերժինսկի, Կալանտայ, Բուբնով, Սակոլնիկով, Լոմով։ Դիմում է «Ընթացիկ մոմենտը և ապստամբության խնդիրը»։

Լենինի բանաձևը՝ ապստամբության մասին, ընդունվում է մեծամասնությամբ՝ 10 ընդդեմ 2-ի։ Կենտկոմն այդ նիստում ընտրում է քաղաքական կենտրոն

ապստամբությունը ղեկավարելու համար, քաղաքական բյուրո անուշով, վորի կազմի մեջ մտնում են ընկերներ Լենին, Ջինովև, Ստալին, Կամենև, Տրոցկի, Սակոլնիկով և Բուբնով։

Այս արձանագրությունը ցրում է մի քանի առասպել, վոր կենտկումը մեծամասնությամբ, իբր թե, դեմ է յեղել ապստամբության և վոր Կ. Կ. ապստամբության խնդրում կանգնած եր, իբր թե պառակտման առջև։ Արձանագրությունից պարզ է, վոր անմիջական ապստամբության հակառակորդները՝ ընկերներ Կամենևև ու Ջինովև մտել են ապստամբությունը ղեկավարող քաղաքական մարմնի մեջ ապստամբության կողմնակիցների հետ միասին։ Վոչ մի պառակտման մասին խոսք չի յեղել և չէր կարող լինել։

Ընկ. Տրոցկին հավատացնում է, թե հանձնա ընկերներ Կամենևև և Ջինովևի Հոկտեմբերին մենք ունեցել ենք սոց. ղեմոկրատների կուսակցության աջ թե։ Անհասկանալի յե, թե ինչպես ապա այդ դեպքում կուսակցության մեջ պառակտում չեղավ։ Կուսակցությանը հայտնի յեն թե ինչպես ընկ. Լենինը անխնա եր դեպի սոցիալ-դեմոկրատները։ Ընկ. Լենինը և վոչ մի բոլե չէր համաձայնի, վոր կուսակցության մեջ, այն եր կարեւոր դիրքերում, լինեն սոցիալ-դեմոկրատաբար արամալրված ընկերներ։ Ինչո՞վ բացատրել ուրեմն, վոր կուսակցությունը չպառակտվեց։ Նրանով, վոր, չնայած տարածայնության, մենք ունեյինք, հանձնա այդ ընկերների, հին բայլչեիկ—լենինյաններ։

Անցնենք այն առասպելին, վոր վերաբերում է ընկ. Տրոցկու առանձին դերին Հոկտեմբերյան ապստամբության մեջ։ Յես հեռու եմ այն մտքից, վոր-

պեսզի բացասեմ ընկ. Տրոցկու, անկասկած, կարևոր դերը ապստամբութեան մեջ, բայց պետք է ասեմ, վոր ընկ. Տրոցկին վոչ մի առանձին դեր չի խաղացել և խաղալ չեր կարող: Լինելով Պետրոգրադի խորհրդի նախագահը, նա կատարում էր միայն կամքը կուսակցական մարմինների, վորոնք ղեկավարում էին ընկ. Տրոցկու յուրաքանչյուր քայլը:

Վերցնենք Կենտկոմի հետևյալ նիստի (1917 թ. Հոկտեմբեր 29) արձանագրութիւնը: Ներկա յեն Կենտկոմի անդամները, նաև ներկայացուցիչներ Լենինգրադի կոմիտեից, ղինգորական կազմակերպութիւնից, գործարանային կոմիտեներից, պրոֆմիութիւններից և յերկաթուղայիններից: Ներկա յեն նաև, բացի Կենտկոմի անդամներից, Կրիլենկո, Շոտման, Կալինին, Վոլոդարսկի, Շլյապնիկով, Լացիո և ուրիշներ, ընդամենը 25 մարդ: Բնովում և ապստամբութեան հարցը գործնական, կազմակերպչական կողմից:

Ընդունվում է ընկ. Լենինի բանաձևը՝ ապստամբութեան մասին, 20-ով ընդգեմ 2-ի, 3-ի ձեռնպահութեամբ: Ընտրվում է գործոն կենտրոն՝ ապստամբութեան կազմակերպչական ղեկավարութեան համար, վորի մեջ մտնում են Սվերդլով, Ստալին, Ձերժնսկի, Բուբնով և Ուրիցկի: Այսպիսով այստեղ չի ընկել ապստամբութեան «ներշնչողը», գլխավոր դեմքը և «միակ ղեկավարը»—ընկ. Տրոցկին: Այս ինչպես հաշտեցնել Տրոցկու առանձին դերի մասին պատվող կարծիքի հետ: Այստեղ վոչինչ չկա տարրերիակ, քանի վոր վոչ մի առանձին դեր թե կուսակցութեան և թե Հոկտեմբերյան ապստամբութեան մեջ չի խաղացել և չեր կարող խաղալ ընկ. Տրոցկին, վոր, Հոկտեմբերի շրջա-

նում համեմատաբար, նոր մարդ էր մեր կուսակցութեան մեջ: Ինչպես բոլոր ապստամբանատու աշխատավորները, նա հանդիսանում էր Կենտկոմի և նրա մարմինների կամքը կատարողը: Զրույցները Տրոցկու առանձին դերի մասին—առասպել են, վոր տարածում են «կուսակցական» հաճոյակատար խնամիները:

Սա չի նշանակում թե Հոկտեմբերյան ապստամբութիւնը չի ունեցել իր ներշնչողը: Դա ընկ. Լենինն է: Այդ են ասում փաստերը:

— Թող այդպես լինի, ասում են,—բայց չի կարելի ժխտել, վոր Տրոցկին լավ և կովել Հոկտեմբերի շրջանում:

Ճիշտ է. բայց Հոկտեմբերի շրջանում լավ կըլու՜մ էլ չեն անգամ ձախ ետերները (սոց. հեղափոխ.), վոր այն ժամանակ կանգնած էին բայլչեիկների կողքին: Ընդհանրապես, պետք է ասել, վոր հաղթական ապստամբութեան շրջանում դժվար չե լավ կովել:

Իսկական հեղափոխականը հանդիսանում է վոչ թե նա, ով արիութիւն և ցուցահանում հաղթական ապստամբութեան շրջանում, այլ նա, ով կարողանում է արիութիւն ցուցահանել հեղափոխութեան նահանջի շրջանում: Շատ ցավալի է, բայց փաստ է, վոր ընկ. Տրոցկուսն պակասում էր արիութիւնը Բրեստի և հեղափոխութեան ժամանակ: Բայց անհաշտութիւնների շրջանում: Ընկ. Տրոցկու կարծիքով պրոլետարական հեղափոխութեան հիմնական դասը նրանումն է, վորպեսզի քնով չանցնենք Հոկտեմբերի ժամանակ: Դա ճիշտ է: Այս պնդումն իր մեջ բովանդակում է միայն մասնիկը հեղափոխութեան դասերի մասին յեղած ճշմարտութեան: Ամբողջ ճշմարտութիւնը նրանումն է,

վորպեզի քնով չանցնենք վոչ միայն հեղափոխութեան հարձակման որերին, այլև նահանջի որերին, յերբ հեղափոխութեանը անաջողութեաններն եւ կրօնական թեթեւ ընկ. Տրոցկին տատանվեց Բրեստի շրջանում, յերբ բանը քիչ եր մնում հասներ իշխանութեանը հանձնելուն, ուստի նա պետք է հասկանա, վոր Կամենսկի եւ Զինովկի հոկտեմբերյան սխալները այստեղ բոլորովին գործ չունեն:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Համառոտակի քննենք Հոկտեմբերի նախապատրաստութեան պատմութեան ըստ շրջանների:

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՎՈՐՈՆՈՒՄՆԵՐԸ

Կուսակցությանը նոր վորոնումների ցուցանք (մարտ-ապրիլ): Բնորոշ գիծը այդ շրջանի համար այն փաստն է, վոր միաժամանակ գոյութեան ունեն բուրժուազիայի զիկտատուրան եւ պրոլետարիատի ու գյուղացիութեան զիկտատուրան, ըստ վորում վերջինս վստահութեամբ է վերաբերվում առաջինին եւ կամովին իշխանութեանը զիջում է բուրժուազիային: Լուրջ միջադեպեր յերկու զիկտատուրաների միջև դեռ չը կան: Կա սակայն «կոնտակտային կոմիտե»:

Դա մի խոշորագույն բեկումն էր Ռուսաստանի պատմութեան մեջ, եւ անորինակ հեղաշրջում մեր կուսակցութեան պատմութեան մեջ. կառավարութեանը անմիջապէս տապալելու նախահեղափոխական պլատֆորման պարզ եր եւ վորոշ բայց պայքարի նոր պայմաններին արդեն չեր հարմարում:

Անհրաժեշտ եր, վոր կուսակցութեանը նոր որինտացիա ունենար պայքարի նոր պայմաններում: Կուսակցութեանը (նրա մեծամասնութեանը) դեպի նոր որինտացիան գնում եր խարխափելով: Նա ընդունեց այն քաղաքականութեանը, վոր խորհուրդները ճշդում գործ դնեն ժամանակավոր կառավարութեան վրա խաղաղութեան խնդրում եւ չեր ուղում միանգամից «Պրոլետարիատի եւ գյուղացիութեան զիկտատուրա» հին լողունգից անցնել — «Իշխանութեանը խորհուրդներին» նոր լողունգին: Այս կիսատ քաղաքականութեանը նկատի ունեն խորհուրդներին հնարավորութեան տալ, վոր նրանք կոնկրետ կերպով հաշտութեան խնդիրներում տեսնեն ժամանակավոր կառավարութեան իսկական իմպերիալիստական բնույթը եւ այդպիսով նրան պոկել վերջինից: Բայց դա խորապէս սխալ քաղաքականութեան եր, վորովհետեւ առաջ եր բերում խաղաղասիրական իլլյուզիաներ, ջուր եր ածում պաշտպանողականների ջաղացին եւ դժվարացնում մասսաների հեղափոխական դատարարիութեանը: Այն ժամանակ այդ սխալ գիրքին եւ կողմնակից ելի ուրիշների հետ միասին, դրանից միանգամայն հրաժարվեցի ապրիլի կեսերին, Լենինի թեզիսները ընդունելով:

Ծանոթութեան. — (Հայտնի չէ, վոր ընկ. Զինովկեր, վորին Տրոցկին պատրաստ է դարձնել Հիլֆերդինգի հետեղ, լիովին համամիտ եր Լենինի տեսակետին):

Անհրաժեշտ եր գրութեան նոր բմբռնում եւ այդ նոր բմբռնումը կուսակցութեանը տվեց ը. Լենինը ապրիլյան թեզիսներում: Կային այն ժամանակ տարածայնութեանը կուսակցութեան եւ ընկ. Լենինի միջև:

կային: Տարածայնությունները տեղեցին յերկու շաբաթից փոշ ավել: Լենինգրադի կաղամակերպության համաքաղաքային կոնֆերենցիան, փոր ընդունեց Լենինի թեզիսները, շրջակա յեղավ մեր կուսակցության զարգացման համար: Համառուսական ապրիլյան կոնֆերենցիան համառուսական մասշտաբով ամբողջացրեց Լենինգրադի կոնֆերենցիայի գործը, կուսակցական միասնական գիրքի շուրջը խմբելով կուսակցության ^{9/10} մասը:

Այժմ, 7 տարի անց, ընկեր Տրոցկին չարախնդում է բայլշիկների հին տարածայնությանց առիթով, տարածայնությունները պատկերացնելով փորպես համարյա թե յերկու կուսակցության պայքար բայլշիկների հետ: Ընկ. Տրոցկին բանը չափազանցում, ուղեցնում է, քանի փոր կուսակցությունը տարածայնություններն ապրեց առանց փորեկ ցնցումի:

Կուսակցությունը կլինե՞ր կատա, և փոշ հեղափոխական կուսակցություն, յեթե թույլ չտար իր մեջ մտքի յերանգներ, քանի փոր հայտնի է, մենք տարածայնություններ ունեցել ենք և անցյալում, որինակ 3-րդ Պետական Դումայի որերին, վորոնք, սակայն, չխանդաբեցին մեր կուսակցության միության:

Ի՞նչ գիրք ունենք այն ժամանակ ընկ. Տրոցկին, փոր հիմա չարախնդում է բայլշիկների հին տարածայնությունների առիթով:

Ընկ. Տրոցկու գրվածքների, այսպես անվանված, խմբագիրը՝ Լենցները, հավատացնում է, թե Տրոցկու «Ամերիկյան նստակները» (1917 թ. մարտ) լիովին նախագուշակել են Լենինի «Նստակներ հեռվից» — շարքը (1917 թ. մարտ), փոր ընկ. Լենինի ապրիլյան թեզիս-

ների հիմքն են կազմում: Ընկ. Տրոցկին չի առաքելում այս համեմատություն դեմ, այլ ընդունում է այն, բայտ յերևույթին, շնորհակալությամբ: Բայց ընկ. Տրոցկու նստակները բոլորովին նման չեն ընկ. Լենինի նստակներին փոշ փողով, փոշ ել յեղրակացություններով, վորովհետև լիովին արտացոլում են ընկ. Տրոցկու հակաբայլշիկյան լոգունը՝ «առանց թաղավորի, բայց կառավարությունը բանվորական», փոր նշանակում է հեղափոխություն առանց գյուղացիության: Ինչո՞վ բացատրել այն, փոր ընկ. Լենինը արտասահմանից դալուց հետո, յերկրորդ փոր հարկ համարեց սահման գծել իր և Տրոցկու միջև: Ո՞ւմ հայտնի չեն ընկ. Լենինի բաղմաթիվ հայտարարությունները, թե ընկ. Տրոցկու այդ լոգունը հաղխանում է փորձ թռչել գյուղացիական չվերջացած շարժման վրայից, փոր նշանակում է բանվորական կառավարության կողմից իշխանությունը բռնազրավելու խաղ:

Ընդհանուր ի՞նչ բան կա ընկ. Լենինի բայլշիկյան թեզիսների և ընկ. Տրոցկու հակաբայլշիկյան գիրքի միջև: Վորտեղից է ծագում մարդկանց մեջ փոքրիկ խրճիթը Մոսկովայի հետ համեմատելու սերը:

Ո՞Վ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵՑ ՀԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ ԲԱՂԱԲԱ- ՑԻԱԿԱՆ ԿՌՎԷ ՅՐՈՆՏՆԵՐՈՒՄ

Ծանոթություն — Առասպելների թվին պիտի դասել այն շատ տարածված վերսիան, փոր իբր թե ընկ. Տրոցկին է հանդիսանում քաղաքցիական կովի Փրոնաներում տարած հաղթանակների միակ և գլխավոր կաղմակերպիչը:

Հանուն ճշմարտության պիտի հայտնեմ, վոր այդ կարծիքը միանգամայն չի համապատասխանում իրականության:

Յես հետու եմ ընկ. Տրոցկու՝ քաղաքացիական կրու-վում ունեցած կարևոր դերը ժխտելու մտքից, բայց պիտի հայտնեմ կտրականապես, վոր մեր հաղթանակները կազմակերպողի բարձր պատիվը պատկանում է վոչ թե առանձին անհատների, այլ մեր յերկրի առաջավոր բանվորների մեծ կոլեկտիվին — Ռուսաստանի Կոմունիստական Կուսակցության: Ավելորդ չի լինի բերել մի քանի որինակներ: Դուք գիտեք, վոր Խորհրդային հանրապետության գլխավոր թշնամիներ համարվում էին Կալչակն ու Դենիկինը:

Մեր յերկիրն ազատ շունչ քաշեց միայն այդ յերկու թշնամիներին հաղթելուց հետո: Պատմությունը վկայում է, վոր մեր զորքերը այդ յերկու թշնամուն ջարդել են հակառակ ընկ. Տրոցկու ծրագրերի: Ինքներդ գատեցեք:

Կալչակի մասին: Բանը 1919 թ. ամռան եր: Մեր զորքերը արշավում են Կալչակի վրա և կռվում Ուֆայի մոտ: Կենտկոմի նիստին ընկ. Տրոցկին առաջարկում է՝ կանգնեցնել արշավանքը Բելայա գետի գծի վրա (Ուֆայի մոտ), թողնելով Ուրալը Կալչակի ձեռքում, վերցնել զորքի մի մասը և փոխադրել հարավային ճակատ: Տեղի յեն ունենում բուռն վիճաբանություններ: Կենտկոմը չի համաձայնում ընկ. Տրոցկուն՝ գտնելով վոր չի կարելի Կալչակի ձեռին թողնել Ուրալը՝ իր գործարաններով և յերկաթուղային ցանցով, ուր նա հեշտությամբ կարող էր ույժ հավաքել և նորից յերևալ Վոլգայի վրա: Հարկավոր էր նախ Կալչակին քշել Ուրալյան լեռ-

նաղթայի այն կողմը, Սիբիրի ստեպները (տափաստանները) և ապա ույժեր փոխադրել հարավ: Կենտկոմը մերժում է ընկ. Տրոցկու ծրագիրը: Վերջինս հրաժարական է տալիս: Կենտկոմը հրաժարականը չի ընդունում. գլխ. հրամանատար Վաչետիսը, վոր կողմնակից էր ընկ. Տրոցկու ծրագրին, — հրաժարվում է: Նրա տեղ բռնում է նոր գլխավոր հրամանատար Կամենևը: Այս մոմենտից ընկ. Տրոցկին հեռանում է արևելյան ճակատի գործերի ուղղակի մասնակցությունից:

Դենիկինի մասին: Բանը 1919 թ. աշնանն է: Հարձակումը Դենիկինի վրա չի աջողվում: Դենիկինը վերցնում է Կուրսկը, մոտեցել է Արյովին: Ընկ. Տրոցկին հարավային ճակատից կանչվում է Կենտկոմի նիստին: Կենտկոմը դրությունը համարում է վտանգավոր և վորոշում է հարավային ճակատն ուղարկել զինվորական նոր աշխատավորներ, յետ կանչելով ընկ. Տրոցկուն: Այդ ընկերները պահանջում են, վոր ընկ. Տրոցկին չխառնվի հարավային Ֆրոնտի գործերին: Ընկ. Տրոցկին հեռանում է հարավային ճակատի գործերին ուղղակի մասնակցելուց և այդ Ֆրոնտի գործողությունները, մինչև այն ժամանակ, յերբ մենք վերցրինք Ռոստովը (Դոնի վրա) և Ադեսան, կատարվում են առանց ընկ. Տրոցկու:

Թող փորձեն հերքել այս փաստերը:

ՄԱՍՍԱՆԵՐԻ ՄՈՒԼԻԶՄՑԻՍ

Մասսաների հեղափոխական մոբիլիզացիայի ցրճանը (մայիս-ոգոստոս): Այս շրջանի բնորոշ գիծը պետք է համարել կրիզիսի սրվելը և խորհուրդների ու ժամանակավոր կառավարության միջև յեղած անկա-

յուն հավասարակշռութեան խախտումը, հավասարակշռութեան, վոր գոյութեան ունենալն չի ապահովում:

Յերկիրյանութեանը անհանդուրժելի եր դարձել յերկու կողմի համար եւ, իշխանութեանը նոր դասակարգի ձեռքն անցնելու հարցը դառնում է որովհ երթեալի խնդիր: Կային այն ժամանակ տարածայնութեաններ մեր կուսակցութեան մեջ: Կային: Բայց դրանք ունեյին բացառապէս գործնական բնույթ: Իրավացի չէ ընկ. Տրոցկին, յերբ հակադրւում է, թէ ապրիլյան ցույցը Լենինգրադում առաջ բերեց տարածայնութեաններ Կենտկոմի ներսում: (Կենտկոմը բացարձակապէս միաբան եր այդ խնդրում եւ դատապարտում եր մի խումը ընկերները՝ ժամանակավոր կառավարութեանը ձերբակալելու փորձը այն մոմէնտին, յերբ խորհուրդներում եւ բանակում բայլելիկները կազմում էին փոքրամասնութեան): Բացարձակապէս տնիրավացի է ընկ. Տրոցկին, յերբ պնդում է, թէ Լենինի նախաձեռնած փորձը՝ «ցույց կազմել հունիսի 9-ին—Կենտկոմի աջ անդամների կողմից համարվեց ավանտյուրիզմ»: Յեթե ընկ. Տրոցկին իր պատմութեանը չգրեր ըստ Սուխանովի, նա ճիշտ կերպով կիմանար անշուշտ, վոր հունիսի 9-ի ցույցը հետաձգվեց ընկ. Լենինի լիակատար համաձայնութեամբ, ե հետաձգումը պաշտպանեց ինքը ընկ. Լենինը ընդարձակ ճառով Լենինգրադի կոմիտեյի հայտնի նիստում:

Միանգամայն տնիրավացի է ընկ. Տրոցկին, յերբ ասում է, թէ հուլիսյան զինված ցույցի առիթով վողբերակալն տարածայնութեաններ կային Կենտկոմի ներսում: Ընկ. Տրոցկին հերյուրում է, կարծելով, թէ Կենտկոմի ղեկավար խմբակի մի քանի անդամները

«հուլիսյան ղեկքը պիտի նկատեյին իբրեւ փաստաւոր ավանտյուրիզմ»: Ընկ. Տրոցկին, վոր այն ժամանակ Կենտկոմի մեջ չէր, այլ հանդիսանում եր միայն մեր Սորհրդային բանագնացը (պարլամենտարը), կարող եր չիմանալ, վոր Կենտկոմը հուլիսյան ցույցը համարումը եւ վողբես միջոց հակառակորդին շոշափելու, վորը Կենտկոմը եւ ընկ. Լենինը չէին կամենում եւ չէին մտածում ցույցը դարձնել ապստամբութեան այն մոմէնտին, յերբ մայրաքաղաքների խորհուրդները պաշտպանողականների կողմն էին: Շատ հնարավոր է, վոր բայլելիկներից վողբե մեկը իսկապէս փնթփնթար հուլիսյան պարտութեան առիթով: Սրանից յերակացնել, վոր իբր թէ «աջերը» ե իբր թէ Կենտկոմի անդամները դեմ են յեղել,— նշանակում է, անաստվածորեն ազավաղել պատմութեանը:

Անիրավացի չէ ընկ. Տրոցկին, յերբ հայտարարում է թէ գն. Կարնիլովի ապստամբութեան որերին կուսակցութեան վերին խավերի մի մասի մեջ ձգտում եր նկատվում բոլիկազմել պաշտպանողականների հետ— ժամանակավոր կառավարութեանը աջակցելու: Կենտկոմում վոչ մի տարածայնութեան չի յեղել Կարնիլովի ապստամբութեան որերին:

Հուլիսյան պարտութեանից հետո Կենտկոմի եւ ընկ. Լենինի միջեւ ծագեց իսկապէս տարածայնութեան խորհուրդների վիճակի խնդրի շուրջը: Հայտնի չէ, վոր ընկ. Լենինը, կամենալով կուսակցութեան ուշքը կենտրոնացնել ապստամբութեան պատրաստութեան վրա (խորհուրդներից անկախ), նախադուռացնում եր խորհուրդներով վողբերակալուց, զանելով վոր խորհուրդները, ապակալված պաշտպանողականների կողմից, դարձել

են արդեն դատարկ տեղ: Կենտկոմը և Կուսակցության 6-րդ համագումարը բռնեցին ավելի զգուշ դիմ, վերձուելով վոր, հիմք չկա խորհուրդները թարմացնելու գործը վերացած համարել: Կարնիլովի յեւույթը ցույց տվեց, վոր այդ վճիռը ուղիղ եր: Այս տարածայնությունը գործուն (ակտուալ) նշանակություն չունեցավ Կուսակցության համար: Հետագայում ընկ. Լենինն ընդունեց, վոր 6-րդ համագումարը իրավացի չէր: Հետաքրքրական է, վոր ընկ. Տրոցկին այս տարածայնության պոչից չի բռնել և չի ուռցրել այն հրեշավոր չափերով: Միաբան, Կուս Կուսակցություն, վոր կանդնած է մասսաների հեղափոխական մորլիդիացիայի կենտրոնում,—այս և Կուսակցության դրության պատկերն այդ շրջանում:

ԳՐՈՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Գրոնի կազմակերպման քառեր (Սեպտեմբեր—Հոկտեմբեր): Այս շրջանի բնորոշ գիծը պետք է համարել կրիդիսի արագ աճումը, իշխողների կատարյալ գլխակորուսությունը, ետերների և մենչեիկներին մեկուսացումը մասսաներից և տատանվող տարրերի մասսայական անցումը բայելեիկների կողմը: Հարկ է նկատել հեղափոխության տակտիկայի ինքնորինակ առանձնահատկությունը այդ շրջանում: Այդ առանձնահատկությունն այն է, վոր հեղափոխությունն իր հարձակման դրեթե յուրաքանչյուր քայլն աշխատում է անել պաշտպանության ձևի ներքո: Անկասկած է, վոր գործը Լենինգրադից դուրս հանելու մեթոմը՝ հեղափոխության հարձակման լուրջ քայլ եր, և այնուամենայնիվ, այդ հարձակումը արվեց Լենինգրադը արտաքին թըշ-

նամու հնարավոր հարձակումից պաշտպանելու լուրդունգով: Հեղափոխությունը իր հարձակողական գործողությունները կարծես դիմակավորում եր պաշտպանության պատվակով, վորպեսզի տատանվող տարրերին հեշտությամբ առնի իր շրջագիծը:

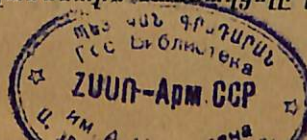
Այդ շրջանում կային տարածայնություններ Կենտկոմի ներսում: Կային: Յեվ վոչ աննշան:

Ապստամբության խնդրի շուրջը յեղած տարածայնությանց մասին յես արդեն խոսեցի:

Այժմ անհրաժեշտ է կանգ առնել յերեք խնդրի վրա—նախապարլամենտին մասնակցելու, խորհուրդների՝ ապստամբության մեջ ունեցած դերի և ապստամբության ժամանակի: Դա ավելի անհրաժեշտ է նրա համար, վոր ընկ. Տրոցկին իր խոյանքի մեջ՝ դնել իրեն աչքի ընկնող տեղ, «պատահաբար» խեղաթյուրել է Լենինի տեսակետը վերջին յերկու խնդրի նկատմամբ:

Անկասկած, նախապարլամենտի խնդրի շուրջը յեղած տարածայնությունները լուրջ բնույթ ունեյին: Նախապարլամենտի նպատակն եր՝ ողնել բուրժուազիային խորհուրդները յետին գիծը մղելու, հիմք դնելով բուրժուական պարլամենտարիզմին: Այս պայմաններում ինչ նշանակություն կարող եր ունենալ բայելեիկների մասնակցությունը նախապարլամենտին: Վոր վոչ այլ ինչ, յեթե վոչ պրոլետարական մասսաները մոլորության մեջ ձգել նախապարլամենտի իսկական կերպարանքի նկատմամբ: Դրանով եր, գլխավորապես, բացառվում է այն կրքոտությունը, վորով ընկ. Լենինը իր նամակներում մտրակում է նախապարլամենտին մասնակցելու կողմնակիցներին:

Նախապարլամենտին մասնակցելը լուրջ սխալ եր,

բայց սխալ կլինե՞ր կարծել, ինչպես անում ե՞նկ. Տրոցկին, թե մասնակցութեան կողմնակիցները նախապարլամենտ գնացին որպանական աշխատանք կատարելու նպատակով, «բանվորական շարժումը սոցիալ-դեմոկրատական հունի մեջ դնելու» նպատակով, Դա բոլորովին սխալ է: Դա ճիշտ չէ: Յեթե դա ճիշտ լինե՞ր կուսակցութեանը չե՞ր աջողի մի շնչով վերացնել սխալը՝ նախապարլամենտից դեմոնստրատիվ կերպով հեռանալու ճանապարհով: Այնուհետև թույլ տվե՞ք ուղղել մի փոքրիկ անճշտութիւն, վոր սպրդել ե՞ «Տրոցկու գրվածքներին» խմբագիր Լենցների տեղեկութեան մեջ, վոր վերաբերում ե՞ բայըլեիկյան ֆրակցիայի նիստին, վորը և լուծել ե՞ր նախապարլամենտի խնդիրը: Լենցները հաղորդում ե՞, թե նիստի գեկուցողներն եյին Կամենսն ու Տրոցկին: Ճիշտ չէ: Զեկուցողները չորս հոգի եյին. յերկուսը կողմնակից եյին նախապարլամենտը բոյկոտի յենթարկելուն (ընկ. ընկ. Տրոցկին և Ստալին), յերկուսը՝ մասնակցելուն (ընկ. ընկ. Կամենսն և Նոգին):

Ընկ. Տրոցկու գործն ավելի վատթարանում ե՞, յերբ նա շոշափում ե՞ Լենինի՝ ապստամբութեան ձևի խնդրի նկատմամբ բռնած դիրքը: Ընկ. Տրոցկու մոտ ստացվում ե՞ այնպես, վոր ըստ Լենինի կուսակցութիւնը Հոկտեմբերին իշխանութիւնը պիտի վերցնե՞ր «Սորհրդից անկախ և նրա թիկունքում»: Քննադատելով ընկ. Լենինին վերագրված այս անհեթեթ մտքերը, ընկ. Տրոցկին խաղա և լինում, ծնելով հետևյալ ներդրամիտ ֆրազը. «դա կլինե՞ր սխալ»: Տրոցկին անճշտութիւններ ե՞ ասում Լենինի մասին և աղավաղում ե՞ նրա՝ խորհուրդների դերի (ապստամբութեան մեջ) նկատ-

մամբ ունեցած հայացքը: Կարելի չէ բերել մի կույտ դոկումենտներ այն մասին, վոր ընկ. Լենինը առաջարկել ե՞ իշխանութիւնը վերցնել Լենինգրադի կամ Մոսկվայի Սորհուրդների միջոցով, և վոչ թե նրանց թիկունքում:

Բանը լավ չէ և այնտեղ, յերբ ընկ. Տրոցկին քննութեան ե՞ առնում Կենտկոմի և Լենինի դիրքը՝ ապստամբութեան ժամանակի խնդրի մասին: Ընկ. Տրոցկին պնդում ե՞, թե հոկտեմբերի 10-ին Կենտկոմի նիստում ընդունվեց բանաձև այն մտքով, թե ապստամբութիւնը պետք ե՞ տեղի ունենա հոկտեմբերի 15-ից վոչ ուշ: Դուրս ե՞ գալիս, վոր Կենտկոմը ապստամբութեան ժամանակ նշանակել ե՞ հոկտեմբերի 15-ը, իսկ հետո ինքը խախտել ե՞ իր վորոշումը, ապստամբութեան ժամանակը հետաձգելով հոկտեմբերի 25-ը: Կանգ առնենք այդ բանաձևի վրա:

Կենտկոմի բանաձևը հոկտեմբերի 10-ից:

«Կենտկոմը գտնում ե՞, վոր ռուսական հեղափոխութեան միջազգային դրութիւնը, ռազմական դրութիւնը, և այն, վոր պրոլետարական կուսակցութիւնը մեծամասնութիւն ե՞ շահել Սորհրդում, այս բոլորը՝ գյուղացիական ապստամբութեան և ժողովրդական վստահութիւնը մեր կուսակցութեան կողմն անցնելու (Մոսկվայի ընտրութիւնները) հետ միասին և, վերջապէս, յերկրորդ կարգի լույսի մի նոր ապստամբութեան բացահայտ նախապատրաստութիւնը—որակարգի հարց են դարձնում զինված ապստամբութիւնը: Դատելով, վոր զինված ապստամբութիւնը անխուսափելի յե և միանգամայն հասունացած, Կենտկոմն առաջարկում ե՞ կուսակցութեան բոլոր կազմակերպութիւն-

ներին ղեկավարվել սրանով և այս տեսակետից քննել ու լուծել բոլոր գործնական խնդիրները»:

Կենտկոմի՝ պատասխանատու աշխատավորների հետ միասին ունեցած խորհրդակցութեան բանաձևը (Հոկտեմբեր 16-ից):

«Ժողովը միանգամայն վողջուհում է և ամբողջապես պաշտպանում Կենտկոմի բանաձևը, կոչ է անում բանվորների և զինվորների կազմակերպություններին՝ ամենակողմանի կերպով զինված ապստամբություն չհռահողուն պատրաստություններ տեսնել և աջակցել դրա համար Կենտկոմի կողմից ստեղծված կենտրոնին, ու լիապես վստահ է, վոր Կենտկոմն ու խորհուրդը ժամանակին ցույց կտան յեղույթի բարենպաստ մոմենտը և նպատակահարմար միջոցները»:

Տեսնում եք, ընկ. Տրոցկուն դավաճանել է իր հիշողությունը ապստամբության ժամանակի և Կենտկոմի՝ ապստամբության մասին ընդունած բանաձևի նկատմամբ: Միանգամայն անիրավացի է ընկ. Տրոցկին, յերբ պնդում է թե Լենինը թերազնահատում էր մեր լեզվությունը խորհուրդներում: Լենինը չէր հասկանում համառուեսական խորհուրդների համապոլմարի կողմից Հոկտեմբերի 25-ին իշխանությունը վերցնելու լուրջ նշանակությունը և իբրև թե հենց այդ պատճառով Լենինը պնդում էր իշխանությունը վերցնել մինչև Հոկտեմբերի 25-ը: Լենինն առաջարկում էր իշխանությունը վերցնել մինչև հոկտեմբերի 25-ը՝ նախ այն պատճառով, վորոհետև հակահեղափոխականները կարող էյին ուզած ժամանակ Լենինադրադը հանձնել արտաքին թշնամուն, ինչ վոր բարձրացող ապստամբությունը արնաքամ կաներ, այդ նկատումով ել յուրա-

քանչյուր ուր թանգ էր: Յերկրորդ, նրա համար, վոր սխալը Լենինադրադի խորհրդի (վոր նշանակել և հայտարարել էր ապստամբություն ուրը հոկտեմբերի 25) այլ կերպ չէր կարող ուղղվել, քան փաստական ապստամբություն մինչև ապստամբության այդ լեզալ ժամանակամիջոցը: Լենինն ապստամբությունը նայում էր ինչպես արվեստի վրա, և չէր կարող չիմանալ, վոր ապստամբության ուրվա մասին իրադեկ թշնամին անպայման կաշխատի պատրաստվել այդ ուրվան համար, այդ նկատումով ել անհրաժեշտ էր կանխել թշնամուն. այսինքն ապստամբությունն սկսել վորոշված ժամկետից առաջ: Գլխավորապես դրանով է բացատրվում այն կրքոտությունը, վորով մտրակում էր Լենինը իր նամակներում հոկտեմբերի 25-ը Ֆետիշ (կուռք) դարձնողներին: Դեպքերը ցույց տվին, վոր Լենինը միանգամայն իրավացի էր:

Հոկտեմբերի նախապատրաստություն մասին յեղած առասպելները բանն այսպես է:

ԻՆՉՈՒՄՆ Ե ՏՐՈՅԿՈՒ ՅԵԼՈՒՅԹԻ ԻՄԱՍՏՐ

Մենք խոսեցինք այն առասպելների մասին, վոր տարածում են ընկ. Տրոցկին և նրա համախոհները կուսակցություն դեմ, Հոկտեմբերի և նրա նախապատրաստություն մասին, ու հերքեցինք այդ առասպելները: Բայց մի հարց. ընկ. Տրոցկու ինչի՞ն էյին պետք այս առասպելները, ինչո՞ւ համար էյին ընկ. Տրոցկու վրական նոր յեղությունները: Ինչո՞ւն է իմաստը, նպատակը այդ յեղությունների ընդդեմ կուսակցություն: Այժմ, յերբ կուսակցությունը չի ցանկանում դիմուսիա ունենալ, յերբ կուսակցությունը ծանրաբեռնված

ե րազմաթիվ անհետաձգելի խնդիրներով, յերբ կուսակցութիւնը կարիք ունի միաբան աշխատանքի՝ մեր անտեսութիւնը վերականգնելու—ընկ. Տրոցկին հալածաւանդում է—սա անհրաժեշտ է Հոկտեմբերը ուսումնասիրելու համար: Բայց միթէ չի կարելի Հոկտեմբերն ուսումնասիրել առանց մի ավելորդ անգամ աքացելու կուսակցութիւնը և նրա ղեկավարին—Լենինին: Ըստ յերևույթին այստեղ ուրիշ նպատակ կա, և դա կայանում է նրանում, վոր ընկ. Տրոցկին իր գրական յելույթներով փորձ է անում պայմաններ նախապատրաստել լենինիզմը տրոցկիզմով փոխարինելու: Ընկ. Տրոցկուն հարկավոր է փառազրկել կուսակցութիւնը և նրա կողերը, վորպեսզի գրանից հետո անցնի լենինիզմը փառազրկելուն և ապա մեջտեղ քաշի տրոցկիզմը, վորպէս պրոլետարական միակ իդոլոգիա:

ՏՐՈՑԿԻԶՄԻ ՅԵՐԵՔ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Տրոցկիզմը ներկայացնում է յերեք առանձնահատկութիւն, վորոնք անհաշտելի հակասութեան մեջ են դնում նրան լենինիզմի հետ: Նախ, տրոցկիզմը պերմանենտ (անընդհատ) հեղափոխութեան թեորիա յէ, վոր հեղափոխութիւնը պատկերացնում է առանց հաշվի առնելու աղքատ գյուղացիութեան, վորպէս հեղափոխական ուշիւ: Ընկ. Տրոցկու պերմանենտ հեղափոխութիւնը, ինչպէս ընկ. Լենինին է ասում, նշանակում է թոչնէ՛լ՝ անցնել գյուղացիական շարժման վրայից, նշանակում է իշխանութիւնը գրավելու խղի:

Նման հեղափոխութիւնը, յեթէ փորձենք կիրառել, կվերջանա անխուսափելի անաշտութեամբ, վորով

հետև դա ունի պրոլետարիատին կանջատեր իր դաշնակցից—աղքատ գյուղացիութիւնից:

Յերկրորդ, Տրոցկիզմը անվստահութիւն է դեպի բայլէիկյան կուսակցականութիւնը, նրա միաձուլութիւնը, նրա՝ ոպորտյունիստ տարրերի նկատմամբ ունեցած թշնամական վերաբերմունքին: Տրոցկիզմը կազմակերպչական շրջանում մի թեորիա է, վորի համաձայն հեղափոխականներն ու ոպորտյունիստները կարող են կենակցել և խմբավորումներ ունենալ միևնույն կուսակցութեան մեջ:

Յերրորդ, տրոցկիզմը անվստահութիւն է դեպի բայլէիկի մի լիդերները, փորձ նրանց վարկաբեկելու և փառազրկելու: Յես չեմ ձանաչում կուսակցութեան մի հոսանք, վոր կարողանար համեմատվել տրոցկիզմի հետ՝ լենինիզմի լիդերներին կամ կուսակցութեան կենտրոնական հաստատութիւնները վարկաբեկելու գործում:

Ի՞նչպէս պատահեց, վոր ընկ. Տրոցկին, վորն իր յետև ունի այնպիսի անհաճելի բռն, այնուամենայնիւ հոկտեմբերյան շարժման որերին հայտնվեց բայլէիկիների շարքերում: Դա պատահեց այն պատճառով, վորովհետև ընկ. Տրոցկին հրաժարվել էր այն ժամանակ իր բռնից, թաղցրել էր պահարանում: Առանց դրան լուրջ աշխատակցութիւն ընկ. Տրոցկու հետ—կլինէր անհնարին: Մենշևիկիների հետ միաբանելու թեորիան արդեն ջախջախված էր և հեղափոխութեան կողմից դեն շարտված, վորովհետև բայլէիկիների և մենշևիկիների միջև զինված պայքարի միջոցին էլ ի՞նչ խոսք կարող է լինել միաբանութեան մասին: Ընկ. Տրոցկուն մնում էր ընդունել միայն այդ թեորիայի անսկեռքութեան փաստը: Պերմանենտ հեղափոխութեան թեորիային

պատահեց նույն անհաճո պատմութիւնը, վորովհետեւ բայլշեիկներէց վոչ-վոք չեր խորհում փետրվարյան հեղափոխութեան յերկրորդ որն իսկ իշխանութիւնը անմիջապէս գրավելու մասին, և ընկ. Տրոցկին չեր կարող չիմանալ, վոր բայլշեիկները թույլ չեն տա իրեն, ընկ. Լենինի խոսքերով ասած, «Իշխանութեան գրավում խաղալ»։ Ընկ. Տրոցկուն մնում եր միայն ընդունել բայլշեիկների քաղաքականութիւնը, վոր տարվում է Նորհուրդներում ազդեցութիւն ձեռք բերելու և գաղաղակութիւնը նվաճելու համար։

Ինչ վերաբերում է տրոցկիզմի յերրորդ առանձնահատկութեան՝ անվատահուժիւն գեպի բայլշեիկյան լիդերները, դա, բնական և, պետք է հետին գիծը մըդ-վեր առաջին յերկու առանձնահատկութեանց բացարձակ տապալման պատճառով։

ԱՅՍ ԲՈՂՈՐԻՅ Ե՞ՆԷ ԽՐԱՏ

Մի խրատ։ Լենինյանների տեական աշխատակցութիւնը ընկ. Տրոցկու հետ հնարավոր է այն ժամանակ միայն, յերբ նա կրթաժամկի իր հին բեռից և ամբողջովին կմիանա լենինիզմին։ Բայց այս խրատը, ինչպէս յերևում է չոգնեց տրոցկիզմին։ Տրոցկիզմի հին բեռը, վոր թազգված եր Հոկտեմբերյան շարժման որերին, այժմ նորից հանում են լույս աշխարհ՝ վաճառելու հույսով։ Նոր տրոցկիզմը անհամեմատ մեղմ է և չափավոր, բան հին տրոցկիզմը, բայց նա, անկասկած, պահպանել է հին տրոցկիզմի բոլոր առանձնահատկութիւնները։

Պերմանենս հեղափոխութեան խնդիրը։ Նոր տրոցկիզմը անհրաժեշտ չի համարում բացահայտ կերպով պաշտպանել այդ թեորիան։ Նա ուղղակի պնդում է, թե Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը ամբողջովին արդա-

բացրել է պերմանենս հեղափոխութեան գաղափարը։ Այստեղից ել բխում է տրոցկիստների թեորիան՝ լենինիզմը յերկու մասի ճեղքելու մասին. հին, մինչպատերազմյան լենինիզմը պիտանի չէ իր պրոլետարիատի և գաղաղակութեան դիկտատուրայի գաղափարով։ Յեւ նոր, հետ-պատերազմյան, Հոկտեմբերյան լենինիզմ, վորը նկատի ունեն նրանք հարմարեցնել տրոցկիզմի պահանջներին։ Ինչ խոսք, վոր կուսակցութիւնը չի կարող հաշտվել այդ տարորինակ թեորիայի հետ։

Կուսակցութեան խնդիրը։ Հին տրոցկիզմը ջլատում եր բայլշեիկյան կուսակցականութիւնը իր՝ մենշեվիկների հետ միաբանելու թեորիայի և պրակտիկի ոգնութեամբ։ Բայց այդ թեորիան այնպէս խայտառակից, վոր նրա մասին այժմ հիշել անգամ չեն ուզում։ Կուսակցականութիւնը քանդելու համար ժամանակակից տրոցկիզմը հնարել է նոր, վոչ այնքան ամօթալի և գրեթէ «դեմոկրատական» հին կադրերին կուսակցական յերիտասարդութիւնը հակադրելու—թեորիան։ Հազիվ թե կարիք կա ապացուցելու, վոր կուսակցութեան պատմութեան այդ ինքնորինակ սխեման—է մեր կուսակցութեան հին և նոր կադրերի միջև յեղած միաբանութիւնը ջլատելու սխեմա, բայլշեիկյան կուսակցականութիւնը քանդելու սխեմա։

Բալլեւիզմի լիգերենի խնդիրը։ Հին տրոցկիզմն աշխատում եր փառագրկել Լենինին ավել կամ պակաս չափով բացարձակորեն, յերկյուղ չկրելով հետեանքներից։ Նոր տրոցկիզմը վարվում է ավելի զգուշ։ Նա աշխատում է հին տրոցկիզմի գործը կատարել Լենինին գովելու և նրան մեծարելու յերևոյթի տակ։ Բերեմ որինակ։ Կուսակցութիւնը Լենինին ճանաչում

և վորպես անխնա հեղափոխական: Նա գիտի նաև, վոր
Լենինը զգուշ էր, չէր սիրում առաջնապետներին և
շատ անգամ իր կորովի ձեռքով զսպել և տերորով
տարվողներին, զբանց թվում և իրեն Տրոցկուն: Տրոց-
կին շոշափում և այս խնդիրը իր «Լենինի մասին»
գրքում:

Բայց նրա բնույթագրից ստացվում և այն, թե Լենինը
զբաղված էր միայն «ամեն մի հարմար դեպքում մարդ-
կանց գլուխը մտցնել անխուսափելի տերրորի միտքը»:
Ստացվում և այն տագնապներ, թե Լենինը բո-
լոր արյունաբեր էր բայելեկներին ամենաարյունաբերուն
եր: Կուսակցությունը Լենինին ճանաչում և վորպես
մեր ժամանակների մեծագույն մարքսիստի, խորունկ
թեորետիկի և շատ փորձված հեղափոխականի, հեռու
բլանկիզմի ստվերից անգամ: Ընկ. Տրոցկին իր գրք-
քում շոշափում և և այս խնդիրը, բայց նրա բնույ-
թագրից ստացվում և վոչ թե հսկա Լենին, այլ
մի ինչ-վոր թղուկ-բլանկիստ, վոր Հոկտեմբերյան ուրե-
րին կուսակցությունը խորհուրդ և տալիս իշխանու-
թյունը վերջինի սեփական ձեռքով, խորհրդից անկախ
և նրա թիկունքում»:

Ինչո՞ւն և կայանում նոր տրոցկիզմի վտանգը:
Նրանում, վոր տրոցկիզմը իր նիրքին բովանդակու-
թյամբ բոլոր հավանականություններն (շանսերը)
ունի դառնալու կենտրոն և հավաքատեղի վոչ պրոլե-
տարական տարրերի համար, վոր ձգտում են թուլաց-
նել և կազմալուծել պրեկտարիատի դիկտատուրան:

Իսկ այսուհետև, վորո՞նք են կուսակցության հեր-
թական անելիքները ընկ. Տրոցկու նոր գրական յե-
լույթների հանդեպ: Այժմ տրոցկիզմը հանդես և գա-

լիս վորպեսզի փառագուրկ անի բալեկիզմը և քանդի
նրա հիմքերը:

Կուսակցության գործը պիտի լինի՝ թաղել տրոց-
կիզմը վորպես գաղափարական հոսանք:

Խոսում են ուղիղիցիայի դեմ յեղած հալածանք-
ների մասին, պառակտման հնարավորության մասին:
Դրանք դատարկ բաներ են: Մեր կուսակցությունը
մուր և հզոր է, և նա թույլ չի տա վորևե՛ր տրոսկում:
Ինչ վերաբերում և հալածանքներին՝ հալածանքներ
չեն հարկավոր, այլ գաղափարական ծակալուծ պայ-
քար վերածնվող տրոցկիզմի դեմ: Մենք ցանկա-
ցել և չենք ձգտել գրական այս պայքարը: Ընկ. Տրոց-
կին մեր վզին և փաթաթում այն իր հակա-Լենինյան
յելույթներով և մենք պատրաստ ենք ընդունել
քարը:

<< Ազգային գրադարան

NL0185645

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՒՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԻՆ

1. Գ. ԶԻՆՈՎՅԵՎ — Քայլերի լիզմ թի
Տրոցկի լիզմ
2. ԿԱՄԵՆՅԵՎ — Լենինի լիզմ թի Տրոց-
կի լիզմ:

ԳԻՆԸ 10 ԿՈՊԵԿ